

Valgkreds (Zahle), der i Gaar udtalte sig imod, at Spørgsmaalet om Kultolden fik sin Afgørelse ved en Anmærkning paa Finansloven. Jeg anser heller ikke dette for at være rigtigt. Dermed vil jeg ikke have udtalt noget om, at jeg er uenig med den højtærede Finansminister i selve Forslaget, men at begynde paa at omdanne Toldloven paa den Façon ved Finansloven kan, tror jeg, skabe Præcedenser, som kunne blive generende i Fremtiden. Det vil derfor utvivlsomt være heldigt, at dette Spørgsmaal afgøres paa en særlig Lov. Da jeg er ved at omtale dette Spørgsmaal, ønsker jeg at sige noget mere angaaende den Toldlov, som vi gennemførte i 1908. Jeg har tidligere her i Tinget vedkendt mig, at jeg fortryder at være gaaet med til denne Afgørelse, men Forholdet er her som med Hensyn til saa meget andet her i Livet, at bagefter ere vi alle kloge. Det maa erindres, at Tilstanden i 1908 var den, at der var gaaet en stærk Agitation hen over Landet, rejst fra forskellige Sider og paa forskellige Maader, og at de Agitatorer, som havde rejst Kravet om Frihandel og Nedsættelse af Finanstolden, havde gjort det med stor Virkning. Det var gaaet stærkt ind i store Dele af Befolkningen, at her nu en Gang var Fordele at vinde. Allerede den Gang hørte jeg til dem, som ikke troede paa, at der var disse Fordele at vinde, som de, der drev Agitationen fra den ene og anden Side, foreholdt Befolkningen; i den Henseende havde jeg omtrent samme Mening som nu, men det gælder altid under politiske Forhold, at man maa tage Hensyn til de Stemninger, som rejse sig, og at man ved de Afgørelser, som komme til at foreligge, ved mange Lejligheder er nødt til at bøje sig derunder, selv om man ikke i alle Henseender billiger, hvad der i det paagældende Tilfælde sker. Saaledes gik det i alt Fald mig. Jeg havde endvidere paa det Tidspunkt den Mening, at gik vi ikke da til en Afgørelse, udsatte vi os for at komme til en Afgørelse, der var værre end den, som truede os i det Øjeblik.

Jeg skal ikke sige meget om Spørgsmaalet: Frihandel kontra Beskyttelse, men kun derom gentage, hvad jeg har sagt oftere: at det er Teoriene, der her have gjort Skade paa Realiteterne. Dermed skal jeg i øvrigt lade det Spørgsmaal ligge. Hvad derimod Finanstolden angaar, maa jeg bemærke, at den Agitation, der var drevet, havde vakt Forestillinger om store Fordele ikke alene hos den ringere stillede Del af Befolkningen, som det

ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (K. M. Klausen) og andre kunne betragte sig som Repræsentanter for, men højt op i Befolkningens forskellige Lag. Jeg skal saaledes minde om de Forestillinger, som man i agrariske Kredse nærede om de Fordele, som skulde vindes ved at begrænse Finanstolden. Her var et Omraade, hvor man stod overordentlig vanskelig. Det var endog paa Valgmøder en hel Kunst at klare sig, som Stillingen var bleven ved den Agitation, der gennem Blade og paa anden Maade var drevet for Nedsættelse af Finanstolden, ikke alene fra deres Side, som vare Repræsentanter for de ringere stillede Dele af Befolkningen, men ogsaa fra dem, som hørte til de konservative Dele af Befolkningen, og naar man ikke vilde give sin Tilslutning dertil, blev man selvfølgelig angreben for ikke at ville varetage de Interesser, som der fra forskellige Sider agiteredes for. Saaledes var Situationen, den Gang Toldloven forelaa til Afgørelse i 1908. Dertil kom, at man paa det Tidspunkt ansaa den daværende Regering, der havde stillet sig i Spidsen for denne Sags Gennemførelse, for at være i Besiddelse af en større Magt til at gennemføre den, end det i Efteraaret 1908 viste sig at være Tilfældet. Var det, som passerede i Efteraaret 1908, sket, forinden Toldloven og forinden mange af de andre Love, som vedtoges i 1908, blev gennemførte, vare de — det er min bestemte Opfattelse — ikke blevne gennemførte. Det gælder baade Toldloven og forskellige af de andre Love, som jeg i øvrigt ikke skal nævne. Jeg tror ikke, at Landet vilde have lidt nogen Skade derved, jeg tror tværtimod, at vi i saa Fald i det hele vilde have været adskilligt gunstigere stillede. Alt dette mener jeg, man ikke maa glemme, naar Talen er om, hvad der den Gang skete.

Nu vil jeg for øvrigt bemærke for dette Spørgsmaals Vedkommende, at jeg har den samme Opfattelse, som jeg havde den Gang, om Rigtigheden af at bevare Finanstolden efter en større Maalestok, end det blev Tilfældet efter den Toldlov, som den Gang blev vedtagen; men som Stillingen er, nærer jeg megen Tvivl om Muligheden af selv for en Regering, der i saa Henseende har den bedste Villie, at sætte igennem, at vi i væsentlig Udstrækning vende tilbage til den Tilstand, som var paa disse Omraader, forinden Toldloven af 1908 blev gennemført.

Jeg mener, at vi samtidig med, at vi arbejde paa at skaffe Balance ved for-